

Aanbevelingen Team Trottoir

Mobiliteit

Geen maatschappelijke participatie zonder toegankelijke mobiliteit

Symfoon ijvert voor veilige en flexibele mobiliteit. Aan de hand van sensibiliserende acties verdedigen wij de belangen van blinde en slechtziende weggebruikers. We beïnvloeden het beleid onder meer dankzij onze rol in verschillende adviesraden en onze contacten bij De Lijn, NMBS, ...

Team Trottoir is één van onze sensibiliserende acties waarmee we burgers bewust willen maken van hun verantwoordelijkheid om mee te zorgen voor obstakelvrije voetpaden. Want één van de belangrijkste uitdagingen voor blinde en slechtziende personen is mobiliteit en verkeersveiligheid. Ook het beleid speelt hier een belangrijke rol. Federale, Vlaamse en lokale regelgeving en infrastructuur is nodig, zodat burgers hun fiets in een fietsenstalling kunnen plaatsen, huursteps een eigen plek hebben, geleegde containers niet terug in het midden van het voetpad geplaatst worden, maar ook dat verlichtingspalen, reclameborden en boden van wegwerkzaamheden het voetpad niet blokkeren. Daarnaast merken we dat de staat van voetpaden ook niet op en top zijn. We beseffen dat niet alles in één keer kan worden opgelost, maar concrete engagementen zijn nodig om deze gevaarlijke situaties te verbeteren.

De ruimte die voor voetgangers nog over is gebleven krimpt zienderogen, dit ten voordele van onder meer fietsvoorzieningen en laadpalen. Hierdoor worden blinde en slechtziende voetgangers voor extra uitdagingen gesteld. Symfoon doet een appel om de vrije ruimte op voetpaden niet op te offeren. De krimpende ruimte op voetpaden is bijzonder pijnlijk voor wie in hoge mate afhankelijk is van die vrije ruimte om zich te kunnen verplaatsen, zoals blinde en slechtziende mensen, al dan niet met geleidehond.

Want de samenleving mag nog zo toegankelijk zijn, wanneer blinde en slechtziende personen er niet geraken stopt het voor hen.

Inclusie in onze samenleving is een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Toegankelijke mobiliteit is daarin een belangrijke stap.

Wat zegt de wegcode?

De wegcode van het federale verkeersreglement van 1 december 1975 stelt dat voetgangers andere gedeelten van de openbare weg mogen volgen wanneer er geen begaanbare trottoirs of bermen zijn. Wanneer ze dan het fietspad gebruiken, moeten ze wel voorrang verlenen aan fietsers en bestuurders van tweewielige bromfietsen. Omwille van drukke verkeersstromen en het niet horen van elektrische fietsen en andere voertuigen is dit voor een blinde of slechtziende weggebruiker erg onveilig.

De Vlaamse stedenbouwkundige verordening betreffende wegen voor voetgangersverkeer van 29 april 1997 zegt onder meer dat elke voetgangersweg een geheel obstakelvrije loopweg moet hebben van minstens 1,00 m breed en een vrije hoogte van minstens 2,10 m. Bovendien staat in de Ontwerpwijzer Fietsverkeer dat een vrij liggend fietspad niet smaller mag zijn dan 2 meter.

Symfoon roept samen met De markgrave vzw op om dit te respecteren. Laat wegen blijven, laat fietspaden voor fietsers zijn en zorg dat voetpaden veilig zijn voor elke voetganger.

Aanbevelingen

1. 'Niets over ons zonder ons'

Belang van het betrekken van ervaringsdeskundigen bij het aanpakken van regelgeving en structurele aanpassingen. Mensen die blind of slechtziend zijn bezitten een unieke expertise vanuit hun dagelijks leven en omgaan met hun handicap. Deze expertise wordt vandaag nog te weinig meegenomen in beleid, onderzoek en ondersteuning. Als organisaties die vertrekken vanuit de kracht van blinden en slechtziende personen willen we de dialoog opgang brengen over hoe we de expertise van mensen kunnen inzetten. Zij weten als geen ander wat het is en welke noden en uitdagingen er zijn.

Toegankelijkheid is een belangrijke hefboom voor inclusie. De overheid heeft de rol om de aangegeve verbintenissen in het VN-Verdrag inzake rechten van personen met een handicap (VRPH) daadwerkelijk uit te voeren.

Het toegankelijkheidsbeleid moet resultaat zijn van de samenwerking tussen 3 invalshoeken:

- Ervaringsdeskundigen
- Technisch experts,
- Strategische kennis.

Maak hiervoor een duidelijk beleid dat de samenwerking tussen ervaringsdeskundigen en experts ondersteunt.

We hopen dat dit gesprek een aanzet vormt tot de realisatie van echte en oprechte participatie van blinde en slechtziende personen. Zodat 'Niets over ons zonder ons!' werkelijkheid wordt.

2. Obstakels

Er zijn enorm veel obstakels die blinde en slechtziende personen dagelijks op hun trajecten tegenkomen. De meest voorkomende zijn: fietsen en verkeersborden. Verder zijn er ook nog steps, stellingen, wegenwerken, struiken aan gevels en tuinen, vuilbakken.

- Fietsen, steps zouden op een voorziene plaats moeten worden geparkeerd zodat de doorgang vrij blijft.
- Vuilbakken zoveel mogelijk aan de kant van de stoeprand, zodat er voldoende plaats is om te passeren.
- Parkeerverbods borden kunnen zo geplaatst worden dat ze minder hinder geven voor de blinde en slechtziende persoon.
- Planten aan de gevel en tuinen moeten zeker behouden worden, maar moeten voldoende onderhouden worden, zodat er steeds ruimte vrij blijft om op de stoep te wandelen. Planten worden dikwijls ook als herkenningspunt gebruikt door de blinde en slechtziende persoon.
- Bij werken in de straat is het zeer belangrijk dat de werken goed afgebakend zijn aan beide kanten zodat de blinde en slechtziende persoon met zijn/haar stok kan voelen waar de

werken starten om ze goed te kunnen omzeilen. Werken enkel afbakenen met een lint is niet voldoende aangezien de stok dit niet kan detecteren.

- Algemeen moet er meer aandacht zijn om niets op de geleidelijnen te plaatsen.

3. Geleidelijnen, oriëntatietegels en noppentegels (waarschuwingsstroken)

Algemene aanbeveling: de lijnen en de tegels zouden best overal op dezelfde manier aangebracht worden volgens de officieel geldende richtlijnen en best telkens in hetzelfde materiaal. In het beste geval zijn ze contrasterend voor iemand die slechtziend is.

- Het is belangrijk dat geleidelijnen recht liggen en geen schuine lijn vormen. Dit omdat de blinde en slechtziende persoon zich oriënteert via die lijnen. Een geleidelijn moet de blinde of slechtziende recht naar het zebrapad leiden, want als ze via een schuine lijn aan een zebrapad toekomen staan ze verkeerd georiënteerd en steken ze verkeerd over.

Voor meer info zie doc: [Obstakelvrij_mobiliteitsstudie_algemene aanbevelingen van de Markgrave](#).

4. Zebrapaden

Het is noodzakelijk dat zebrapaden recht liggen. Een blinde en slechtziende persoon kan met zijn/haar stok niet voelen hoe het zebrapad loopt. Is dit schuin, dan kan die persoon dit niet weten of volgen.

Indien stoepranden niet goed tegenover elkaar liggen, wordt er heel vaak een schuin zebrapad geschilderd: van hoek naar hoek. Dit is voor een blinde en slechtziende persoon zeer moeilijk tot niet te volgen.

Voor meer info zie doc: [Obstakelvrij_mobiliteitsstudie_algemene aanbevelingen van de Markgrave](#)

5. Mobiliteit is ook openbaar vervoer

Algemeen merken we dat er op het veld meer nood is aan samenwerking tussen de Lijn en de NMBS. Mensen die blind of slechtziend zijn, zijn afhankelijk van het openbaarvervoer. Ze hebben niet de flexibiliteit om een deelauto of deelfiets te gebruiken. Als ze geluk hebben is hun huis op wandelafstand van het station, maar dat gaat zeker niet voor iedereen op. Vaak zijn treinen in vertraging en houd die ene bus daar geen rekening mee. Het beter op elkaar afstemmen van beide zou een groot verschil maken.

NMBS

- Mensen zijn blij met de mogelijkheid voor het aanvragen van assistentie, maar ook daar is er nood aan meer flexibiliteit. 3u vooraf reserveren is moeilijk, zeker als het gaat over een terugweg. Er zijn assistenten die hun nummer doorgeven en zo zorgen dat er wel flexibiliteit mogelijk is, maar het is afhankelijk van de goodwill van een persoon. Dat is jammer.

De Lijn

- Belang vermelden van de toegankelijkheid van stations en haltes.
- De aankondiging van haltes consequenter toepassen bij de lijn. En dit in alle bussen en trams, want in bussen is dit niet aan de orde.

Wie is blind en slechtziend?

Iemand wordt als **BLIND** beschouwd als hij, na de beste optische correctie (dit betekent: mét bril of lenzen):

- Een gezichtsscherpte heeft van minder dan of juist 1/10 met beide ogen.
 - De gezichtsscherpte is de mate waarin iemand kleine details scherp kan zien.
 - De breuk 1/10 betekent dat pas op 1 meter afstand zichtbaar wordt wat een normaal ziende persoon al op 10 meter afstand ziet.
- Een gezichtsveld heeft dat kleiner is dan of gelijk aan 20 graden. Het gezichtsveld is wat je van de omgeving kunt zien wanneer je recht vooruitkijkt. Bij een goed ziende persoon is dat ongeveer 180 graden.

Er zijn blinden die helemaal niets zien: geen verschil tussen licht en donker, soms zelfs geen donker. Maar er zijn dus ook mensen die als blind worden beschouwd en toch een zekere vorm van visuele waarneming hebben. Sommigen kunnen met dat restzicht weinig doen, voor anderen is het een grote hulp.

Iemand wordt als **SLECHTZIEND** beschouwd als hij, na de beste optische correctie (dus met bril of lenzen):

- Een gezichtsscherpte heeft van minder dan of juist 3/10 met beide ogen;
- Of een gezichtsveld heeft dat kleiner dan of gelijk aan 40 graden is.

Wie bijziend of verziend is, is daarom nog niet slechtziend. In de meeste gevallen kan het zicht immers volledig gecorrigeerd worden met een bril of lenzen. Wie een lichte vorm van kleurenblindheid heeft, is wél slechtziend, omdat er geen correctie mogelijk is.

Vormen van slechtziendheid

Er zijn heel veel vormen van slechtziendheid, door de combinatie van verschillende parameters, waaronder:

- Gezichtsscherpte: de mate waarin je details kunt zien.
- Gezichtsveld: wat je van de omgeving kunt zien als je recht voor je uit kijkt.
- Kleurenwaarneming: mensen met een kleurzinstoornis (kleurenblindheid) zien bepaalde kleuren niet, of uitzonderlijk zelfs helemaal geen kleuren.
- Lichtinval en aanpassing van licht naar donker of omgekeerd: sommige personen met een visuele handicap kunnen geen licht verdragen. Anderen hebben net nood aan heel veel licht, zoals mensen met nachtblindheid, die niets meer zien als het schemert.
- Mogelijkheid om te fixeren: mensen met nystagmus hebben trillende ogen, door een probleem met de oogspieren.
- Cognitieve mogelijkheden en visueel geheugen: een hersenletsel kan grote gevolgen hebben voor het verwerken van visuele informatie

Wie is Symfoon?

Symfoon is een Vlaams blinden en slechtziendeplatform dat gelooft in de maakbaarheid van de maatschappij aan de hand van sociaal-cultureel bewegen. Via maatschappelijke acties, sensibiliseren, informeren en vormen richten wij ons naar de hele samenleving. In ons opzet om de samenleving meer inclusief te maken baseren wij ons op drie pijlers: informeren, kansen creëren en samenwerken.

KANSEN CREËREN

Symfoon wil obstakels overwinnen, oplossingen aanbieden en kansen creëren.

Door te waken over toegankelijkheid in de meest brede zin van het woord, zorgen we ervoor dat blinden en slechtzienden kansen krijgen om zelfstandig te (blijven) functioneren en volop te participeren aan het maatschappelijk leven.

INFORMEREN IS CRUCIAAL

Symfoon staat garant voor het verspreiden van betrouwbare en gefundeerde informatie. Daarom steken we niet alleen onze voelhoorns uit onder lotgenoten, maar verzamelen we ook nuttige informatie bij experts en de samenleving in het algemeen. Op basis van deze informatie bereiden we dossiers voor en bouwen we acties op.

SAMEN NAAR INCLUSIE

We organiseren en stimuleren overleg tussen blinden, slechtzienden en hun verenigingen. Wij roepen blinden en slechtzienden op om hun kennis en ervaringen met ons te delen om zo beter gerichte resultaten te kunnen behalen.

MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE

Door de samenleving te informeren en sensibiliseren over blinden en slechtzienden, stuurt Symfoon aan op structurele verandering. Blinden en slechtzienden zijn geen onmondige minderheidsgroep, maar hebben een eigen identiteit, een eigen visie.

Visiekader op toegankelijkheid.

Om aan de samenleving te kunnen participeren dienen enkele fundamentele voorwaarden worden vervuld:

1. De persoon met beperking moet wensen te participeren. Zonder wens te participeren is er geen participatie. Alles wat volgt vertrekt van dit beginsel.
2. De samenleving moet toegankelijk zijn. Toegankelijkheid is een basisrecht, ontoegankelijkheid is discriminatie, uitsluiting. Het is één van de noodzakelijke sleutels tot volwaardige participatie. De tegemoetkoming van de maatschappij naar inclusie komt tegemoet door toegankelijkheid voor allen (accessibility for all) en integrale toegankelijkheid. Het wordt op haar beurt tegemoetgekomen door de persoon met een handicap door de bereidheid gangbare standaarden te aanvaarden en adequate hulpmiddelen te gebruiken.

Wat is integrale toegankelijkheid?

Toegankelijk = bereikbaar + betreedbaar + bruikbaar + begrijpbaar + betaalbaar

Integrale toegankelijkheid betekent dat gebouwen, omgeving en dienstverlening bereikbaar, betreedbaar, bruikbaar, begrijpbaar en betaalbaar moeten zijn voor iedereen. Iedereen moet deze bovendien op een onafhankelijke en gelijkwaardige manier kunnen gebruiken. Verschillende behoeften van mensen worden zo op een vanzelfsprekende wijze geïntegreerd in voorzieningen die bruikbaar zijn voor iedereen.

- **Bereikbaarheid: elke voorziening, context van toegankelijkheid moet veilig en comfortabel bereikbaar zijn voor iedereen. (= vooral toegankelijkheid van openbare ruimte en openbaar vervoer)**

- **Betreedbaarheid: elke voorziening, context van toegankelijkheid moet veilig en comfortabel betreedbaar zijn (= vooral fysieke toegankelijkheid)**

- **Bruikbaarheid:** bij elke voorziening, context van toegankelijkheid moet elke burger op een gelijkwaardige manier gebruik kunnen maken van alle aanwezige faciliteiten (= niet- fysieke of gebruikstoegankelijkheid/ aanwendbaarheid. **Begrijpbaarheid:** bij elke voorziening, context van toegankelijkheid moet ervoor alle relevante informatie (bijv. bewegwijzering, pictogrammen, infobrochures, enz...) voor iedereen leesbaar en begrijpbaar zijn (= toegankelijkheid van informatie)

- **Betaalbaarheid:** Indien in functie van toegankelijkheid van de voorziening, context van toegankelijkheid voor bepaalde doelgroepen aanpassingen/ compenserende hulpmiddelen (bv. Persoonlijke assistentie, braille, ...) nodig zijn dan dient de meerkost ervan uiteindelijk door de maatschappij of verantwoordelijke instantie van de voorziening, context van toegankelijkheid gedragen te worden en niet door de burger die er nood aan heeft.